

טו"ר חובן צבי (הרש, מנדל)

2013138

בן מלכה וראובן

נולד ב- כ' תשרי תש"ט 23.10.1948

התגייס לצה"ל בנובמבר 1966

שרת בגדוד "אריות הגולן" (17)

נפל ב- א' סיוון תשכ"ז 9.6.1967

בעת מילוי תפקידו.

חובן צבי ("הרש", "מנדל").

בן ראובן ומלכה. נולד ביום כ' בתשרי תשי"ט (23.10.1948) בחדרה. ההורים, יוצאי רומניה, עלו לארץ באניה בלתי ליגלית בעיצומה של מלחמת הקוממיות. האב שירת בצה"ל עם עלייתו. צבי סיים את לימודיו בבית הספר היסודי "שלווה" בחיפה ולאחר מכן המשיך ב"בית הפקיד". השתייך לתנועת "הפועל", כי ספורט היה חביב עליו מאד. למד מסגרות מכנית ושנה לפני גיוסו עזר לאביו בעבודתו (ב"תגובה") גויס לצה"ל בנובמבר 1966, ובאמצע שירותו הסדיר, כשהוא חניך בקורס מ"כ, פרצה מלחמת ששת הימים. צבי השתתף בכיבוש העיר שכם וטיהורה והראה נכונות והתנהגות למופת. לאחר מכן, בקרב שנערך במוצבי ראוויה שברמת הגולן ביום החמישי לקרבות, הוא א' בסיון תשכ"ז (9.6.1967) נפל. הובא לקבורה בבית הקברות הצבאי בעפולה ולאחר מכן הועבר למנוחת עולמים בבית הקברות הצבאי בחיפה.

"יהי זכרו ברוד"

חטיבת גולני ערב מלחמת ששת הימים (1966-1967)

בשנת 1966 מונה כמפקד חטיבת גולני יונה אפרת, מי שהיה קצין זוטור בחטיבת גולני בימי תש"ח, וזכה לפקד על החטיבה במלחמת ששת הימים. בתקופתו של יונה אפרת כמח"ט הגיע תהליך בניית העוצמה הצבאית בכלל (מאז מבצע "קדש") וטיפוח הדרג המסתער-התקפי בפרט (בתקופתו של יצחק רבין כרמטכ"ל (1964-1967) לשיא חדש. בחירת כוח-אדם מעולה ומירב המאמצים והמשאבים הושקעו בבניית הכוח ההתקפי המשוריין הנייד, כלומר: מערך גייסות השריון, המערך המוצנח, מערך חיל-הרגלים (בכלל זה חטיבת גולני וגדודי הנח"ל) ומערך הארטילריה וההנדסה. כוח הטנקים של צה"ל התעצם פי ארבעה מאז מבצע "קדש" וכלל 1100 טנקים (בתוכם 175 טנקי "שרמן" מ-51 משופרים). מרגמות 81 מ"מ ו-120 מ"מ הותקנו על זחל"מים, ומרגמת 160 מ"מ הורכבה על שלדת שרמן.

גולני כחטיבת חי"ר הפכה לכוח התקפי מנוייד (על זחל"מים) עם גדוד מרגמות כבדות (מכמ"ת) כחלק מסד"כ החטיבה. לראשונה בוצעו בשנים 1964-1967 תרגילים ותמרונים ברמה אוגדתית ("תרגיל דיביווני"), והושם דגש על לחימת יום ולילה ביעדים מבוצרים, שנבנו בשיטה הסובייטית.

משימות החטיבה במלחמת ששת הימים (יוני 1967)

במלחמת ששת הימים נועדה חטיבת גולני, חטיבה מס' 1, כחטיבת חי"ר סדירה מאומנת וניידת, לפעול במסגרת מאמץ ההבקעה העיקרי של פיקוד צפון, לפרוץ בעקבות חטיבה 8 בצפון רמת-הגולן ולכבוש בהתקפה דו-גדודית את כל המוצבים הסוריים ממערב למתחם זעורה: תל-פאח'ר ובורג'־פביל הסמוכים ל"דרך הנפט" ושולטים באש ובתצפית על "דרך הפטרולים" הסורית והמוצבים שלאורכה: פְּחַרְיִית, תל-עוזיאת וח'ירבת-א-סוּדָה. לצורך ביצוע משימת ההבקעה בשטח הררי תלול וקשה לתנועה מול מוצבים סוריים חזקים הבנויים כ"יעדים מבוצרים" קיפודיים, מוגנים בתעלות-קשר היקפיות, גידור ומיקוש, תוגברה חטיבת גולני בזחל"מים נוספים ובשתי פלוגות טנקים מדגם שרמן מ-51 משופר מגדוד סא"ל אמנון מחטיבה 37. בזמנית נשלח גדוד "אריות הגולן", גדוד ביה"ס למ"כים של החטיבה בפיקוד סא"ל משה יוסף, לתגבר את החטיבה הממוכנת בפיקודו של אל"מ אורי רום ולסייע לה במשימתה: כיבוש שכם בירת השומרון.

גדוד המכמ"ת (גדוד מרגמות כבדות) בפיקודו של אלי עשת נשאר ת"פ החטיבה בשטחי הכינוס שלה בצפון עמק החולה.

גדוד "אריות הגולן"

הלוחמים והמפקדים של גדוד 17 הצדיקו את הקמת הגדוד וקיומו מאז יומו הראשון ודרך היסטוריה רצופת קרבות גבורה עד היום.

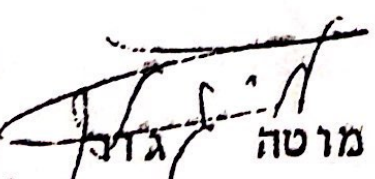
גדוד "אריות הגולן" הוקם למימוש שתי מטרות עיקריות:

האחת – להגיע לאימון מקצועי ויעיל של מפקדי הכתות בחטיבת "גולני". מאז מבצע "קדש" בשנת 1956 – בו נטלה החטיבה חלק מרכזי במיגור המערך המצרי בדרום רצועת עזה – ברור היה שהחטיבה תתמיד בפעילותה כעוצבה קרבית בכל משימות הלחימה של צה"ל בכלל ופיקוד הצפון בפרט. הפשיטה על חר' תאופיק ב-1960 המחישה זאת ביתר עוצמה. בכל המבצעים הובהרה התשיבות העליונה של שלד המפקדים הן במנהיגותם והן בשליטתם האישית בכל סוגי הנשק והציוד. ריכוזם של המ"כים בגדוד אחד איפשר להם ללמוד להתנהג ולהנהיג במסגרת גדוד שלם בכל צורות הקרב.

המטרה השניה היתה להוסיף כוח לוחם גדודי לחטיבת "גולני". הפעילות המבצעית באותה תקופה גרמה לפריסת גדודי החטיבה מרצועת עזה, דרך ירושלים ועמק הירדן ועד לאצבע הגליל וגבול לבנון. גדוד המ"כים בג'וערה יועד לעתודה חטיבתית יעילה וזמינה לכל מקרה דחוף של צורך במבצע מכל סוג שהוא – בגבולות הארץ ובשטחי האויב.

ואמנם – רצף המבצעים המפורט בחוברת זו מצביע על התרומה ההכרחית, העקבית והמתמדת של לוחמי הגדוד לבטחון המדינה בכל גבולותיה.

כמפקד החטיבה, כאלוף פיקוד הצפון וכרמטכ"ל – עקבתי מקרוב אחרי מסירותם וגבורתם של הלוחמים בכל הדורות ובכל המבצעים, אות ומופת למיטב הערכים של צה"ל בדבקות למטרה, אחוות לוחמים וביצוע המשימה. כשר בממשלת ישראל אני מצדיע לכולכם – ביראת כבוד, בהוקרה ובהערצה.

מורטה גורן

קרב בו השתתף צבי

מלחמת ששת הימים

ב־20 במאי 1967 שלח מח"ט גולני, יונח אפרת, מכתב למפקד קורס המ"כים דאז, משה יוסף: הקורס הוכרז רשמית כגדוד.

לאחר קצת יותר משבועיים, נלחם הגדוד במלחמת ששת הימים. הגדוד נלחם בשתי חזיתות: תחילה בחזית ירדן, שם השתתף בהכרעת הצבא הירדני, במתן סיוע לטיהור העיר שכם; לאחר מכן, בחזית הסורית, חיה בין הכוחות המובילים בכיבוש הרמה. אפשר לומר, אם כן, שהגדוד "נולד" במלחמה-ממש. מצאנו כמה מסמכים המתארים את לידתו זו, שחלה באחד משיאי חטיבת גולני בכל קורותיה.

חומר-רקע ללוחמת גדוד 17 במלחמת ששת-הימים

המלחמה החלה ביום ה־5 ביוני 1967. בשעות הבוקר החלו מטוסי חיל-האוויר לפעול בעומק מצרים והשמידו את חיל-האוויר המצרי. במרחבי סיני פרצו קרבות שריון בשריון. בשלב מאוחר יותר, לאחר שסוריה וירדן הפעילו נגדנו את חיל-האוויר שלהן, הגיבו מטוסינו גם בשטחם. כוחות "גולני" התרכזו בצפון הארץ. תקופת ההמתנה קודם שפרצו הקרבות היתה ארוכה ומורסת עצבים. פרק זמן זה נוצל לגיבוש היחידות ולאיומים יסודיים בלילות כהכנה לחגימה הצפויה. כבר אז נתגלתה "רוח גולני", כאשר חיילים רבים, אשר השתחררו מצה"ל סמוך למועד המלחמה ועדיין לא שובצו ביחידות המילואים, באו מיד לגדודיהם והצטרפו למחזור החיילים החדש כדבר מובן מאליו. יוצר מצב שהיתה לי בעיה את מי להשאיר למטה, אם הפעולה תהיה על גבי זחל"מים, נזכר אחד המפקדים. ביום שלישי (השני למלחמה), נקראה החטיבה לחזית הירדנית. לוחמי גדוד "אריות הגולן" הצטרפו לחטיבת שריון שפרצה לכיוון שכם מעורפה, ומשימתם היתה לטהר את העיר לאחר שנתגלתה בה התנגדות.

"לא ידענו מה מצב העניינים. תחילה חשבנו ששקט שם. התחלנו להתקדם לתוך העיר, ולפתע נורה לעברנו צרור יריות מכיוון בניין המשטרה. רק אז התחלנו להרגיש שנכנסנו ממש לקרב".

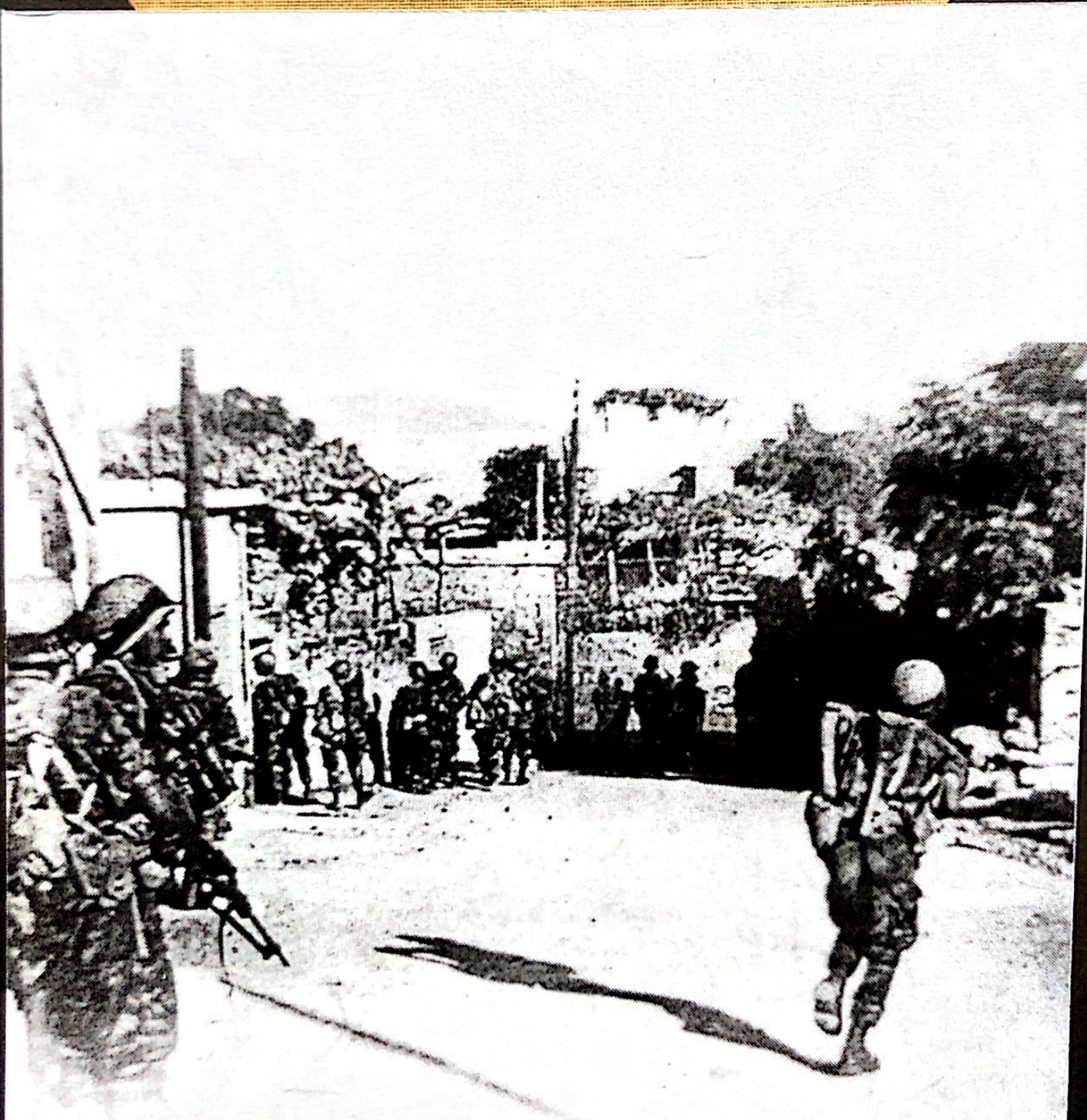
טיהור שכם

לחימת גדוד המ"כים

הקרב על שכם החל, כאמור, בתקוה לכניעת העיר ללא קרב – תקוה שחוזקה על-ידי הזגלים הלבנים המרובים שהתנוססו ברחבי העיר. בשל כך הושהתה הפתיחה באש ליד המשטרה, וגם לאחר שניעור האויב מאשלייתו ופתח בהתנגדות, לא פסק מח"ט חטיבת שריון ממאמציו להסוך הן את דם לוחמיו והן את דם תושבי שכם. במסגרת זו ניסה המח"ט, למן השעה 14:00 ואילך, לאתר את ראש העיר המתחבא, כדי שזה יכריז על כניעה. כן הגביל ביודעין, בשלבים השונים של הקרב בתוך העיר, את עוצמת האש שהופעלה על-ידי כוחותינו, וכך דחה את הצעת מפקד הסייע להפעיל את גד' התומ"ת, אשר פרס בשעות הצהריים בצומת טולוזה. מאידך הכבידה עובדה זו על פעולת גד' המכ"ים של חטיבת גולני, שעה שעסק בטיהור הקטע הצפוני של שכם.

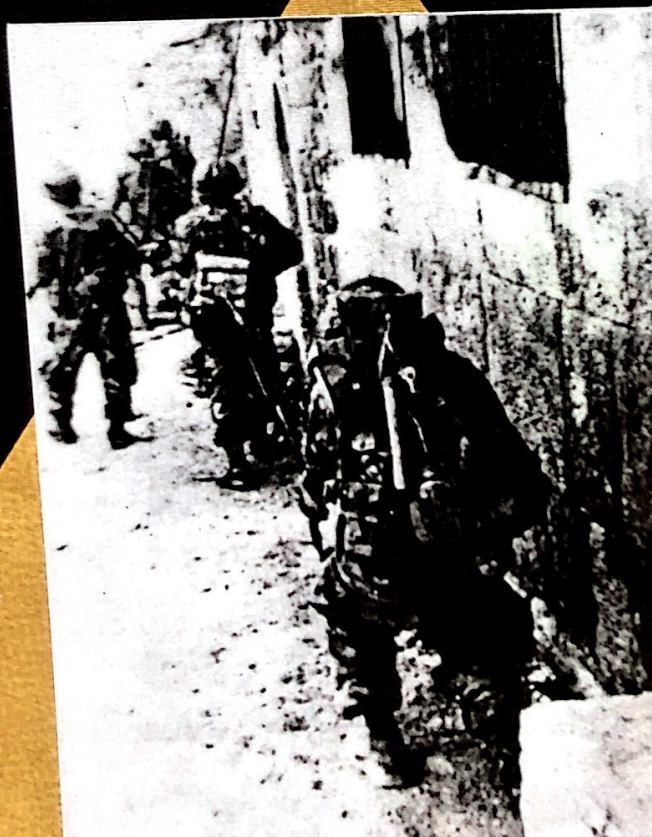
לקראת ביצוע המשימה הנזכרת קיים מפקד גד' המכ"ים קבוצת פקודות, בה הציג את תוכניתו, לפיה תוכנסנה לחגימה בשלב ראשון ארבע פלוגות (שתי פלוגות מ"כים ושתי פלוגות נח"ל) במקביל – במגמה לחבטיה השתלטות מהירה. זאת – כאשר הפלוגות א-ו-ב תפעלנה בשני רחובות המקבילים לכביש הראשי (פ' ב, כשענימה המגיד וחפ"ק, תטחר את הציר התחתון, ואילו פ' א – את הציר העליון), בעוד פלוגות ג-ד, בפיקוד הסמג"ד, תשתלטנה על מורדות הר עיבל ותטהרנה את הכוכים שבהם. אשר לשאר הפלוגות – הפלוגה המסייעת, הפלוגה המיוחדת, ופלוגת הבא"ח – קבע המג"ד כי הן תוכנסנה לקרב בשלב שני. תוך כדי פעולת פלוגה ב', נפצע המג"ד כאשר פגע כדור בזרועו, שעבר דרך זמחחנית. הפיקוד הועבר לסמג"ד.

טיהור שכים

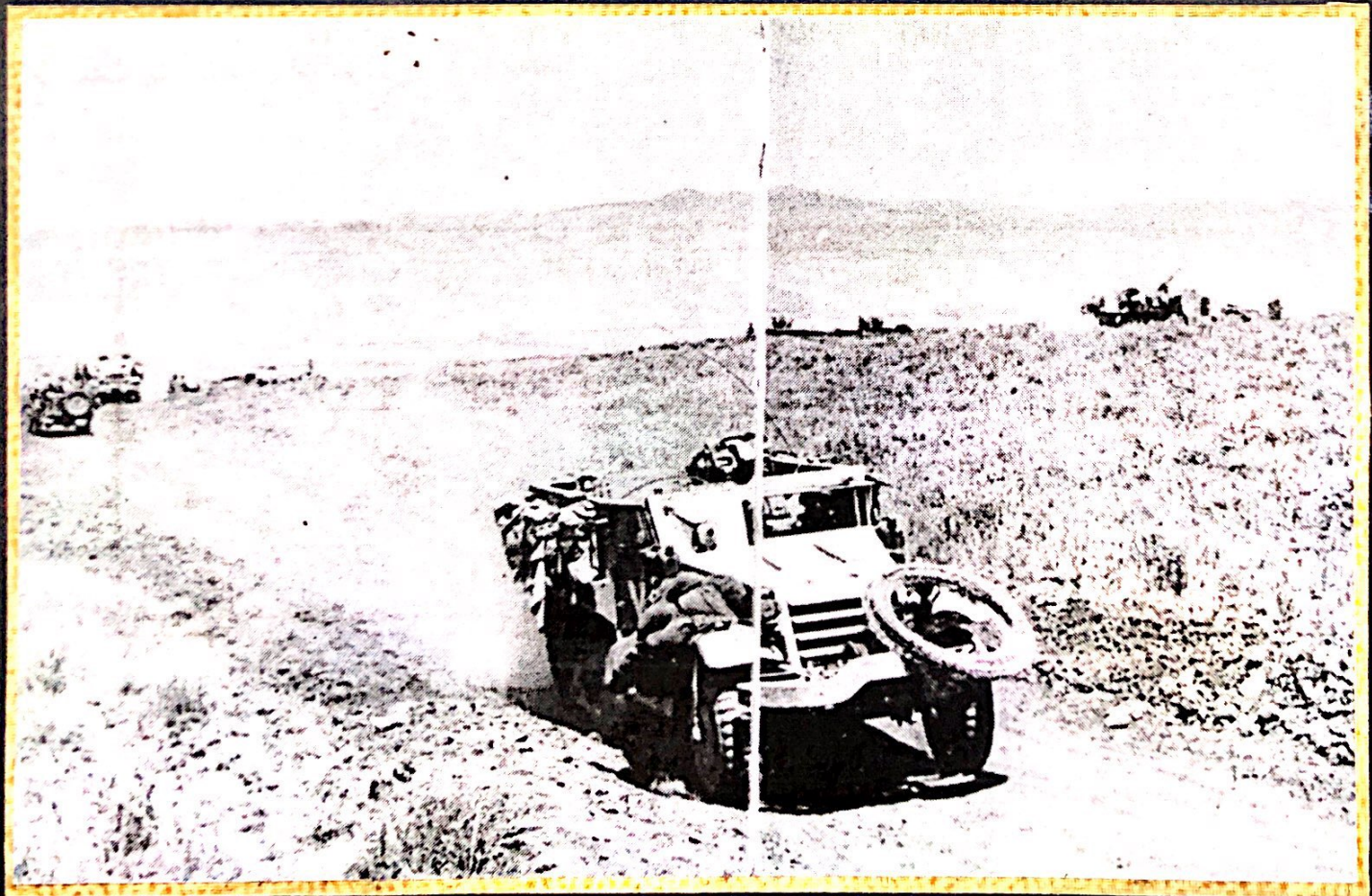

גדוד "אריות הגולן" בקרב על שכם (7 ביוני 1967)

כאמור, היה זה דווקא גדוד "אריות הגולן", גדוד ביה"ס למ"כים של חטיבת גולני, שפעל עצמאית, לא במסגרת החטיבה בקרבות ההבקעה בצפון רמת הגולן, אלא נשלח לתגבר את החטיבה הממוכנת 37 בצפון השומרון, והשתתף לראשונה במלחמה בקרב על שכם, ביום רביעי ה-7 ביוני 1967. למעשה היה כוח הלחימה הירדני העיקרי באזור שכם, גדוד הטנקים מס' 2 של חטיבת השריון הירדנית מס' 40, שנסוג כמעט בשלמותו מעמק דותן, בציר המערבי של צפון השומרון (יעבד-סבסטיה) המוביל מג'נין לשכם, ונערך להגנה במבואות המערביים של שכם. אלא שהמח"ט אורי רום פרץ לשכם בראש כוח קטן של פלוגת טנקי א.מ.איקס 13, חפ"ק מג"ד הטנקים, חפ"ק המח"ט וצוות סיור (ב-9.30 בבוקר) דווקא ממזרח למערב, דרך מחנה הפליטים בלאטה, משרדי-הממשלה - בנת הקברות ועד תל-צופן וואדי תופאח בצד המערבי של העיר. לוחמי גדוד "אריות הגולן" פעלו בצוותי-קרב קטנים על מנת להשתלט על חלקה הצפוני של העיר, לחסל קיני התנגדות ולהתגבר על אש צלפים. שלוש פלוגות בפיקוד המג"ד כבשו את כל הבתים השולטים על העיר במורד הר-עיבל והשתלטו על מרכז העיר. שתי פלוגות בפיקוד הסמג"ד הגיעו תוך כדי לחימה לפסגת הר-עיבל. שלושה מחיילי הגדוד נפלו בקרב, והמג"ד נפצע.

אזור נפילתו
של צבי ז"ל

ת.נ.צ.ב.ה.
חובן צבי (הרש, מנדל)
1948-1967

אם יש חיבה בעולם
הרי שכולה שלך...
אם יש תקווה בעולם
היא ניתנת לך...
אם יש אהבה בעולם
היא מוקדשת לך...
אם יש נצח בעולם
הוא לך - בתקווה...

קרבו נפל צבי ז"ל

פעולות המאמץ המשני

א. כללי

שעה שחטיבות שריון וגלני פעלו כמאמץ עיקרי של הפקוד במשולש תל עזזיאט - זעודה - קלע, וכוחות החטמ"ד היו בעיצומן של פעולות גישוש והטעייה בגזרת תל הלל - דרדרה, החלו כוחות הירי וטנקים נוספים מגיעים לגזרת הלחימה, שני כוחות כאלה, גדוד המ"כים של גולני וגדוד מ"חטי ב' הועמדו ת"פ החטמ"ד ותבקיעו את מערכי עררפייה ודרבשייה בגזרה המרכזית. אליהם הצטרפו משעות הצהריים כוחות מ"חטי המשורינית אשר היתח אמורה לנצל את ההצלחה שבכבוש היעדים ע"י כוחות החי"ר ולכבוש את רזיה.

ב. כבוש עוררפייה ומוצב 8100 ע"י גד' המ"כים של חט' 1

בשעה 11:00 התקבלה בחטמ"ד, שעסקה בקרב על תל הלל, הודעה מפקוד הצפון, לפיה נע גדוד המ"כים מחטיבת גולני אל החטמ"ד. המח"ט, סא"ל עמנואל (מנו) שקד, שנשאל לאיזו משימה הוא מתכוון להפעילו, השיב כי המ"כים מיועדים לביצוע המשימה שהוטלה עליהם לפני שנשלחו לשומרון, כלומר: כיבוש עוררפייה ומוצב 8100. אולם, בעוד שמשימה זו תוכננה במקורה לביצוע בלילה, היטה עתה כוונה לבצעה ביום.

סמ"ד המ"כים, סרן אורי ירון, נקרא למפקדת החטמ"ד שבחולתא לקבלת תדריך. מ"ד המ"כים, סא"ל משה יוסף, שנפצע בכיבוש שכס היה בטיפול בבית-החולים בעפולה. במקביל נסעו המ"כים למסורת נבי יושע, עלו על גג המטורה וצפו על אזור הפעולה.

לאחר שהסמ"ד קיבל את פרטי המשימה ואת השינוי (מעבר למתקפת יום), הוא חזר לגדוד כדי להכין את התוכנית. התוכנית כפי שגובשה בגדוד היתה למעשה רענון של התכנית הקיימת, כדלקמן:
(1) כוח א' (הפלוגות א' רב"ב) - יכבוש את מוצב 8100 ויתארגן בו להגנה.
(2) כוח ב' (פלוגה מיוחדת) - ישתלט על הכתף המזרחית של מוצב 8100 ויחסום את ציר "חרחור" (לכוון רזיה).

(3) כוח ג' (פלוגה ג') - יכבוש את מוצב 7191 ויהיה בכוננות לטיהור הכפר עוררפייה.

(4) כוח ד' (פלוגה ד') - יכבוש את מוצב 7190 ויתארגן בו להגנה.

(5) כוח ה' (מחלקת מק"ב) - יתמקם על רכס מוצב גונן ויסייע באש לכיבוש מוצב 8100.

(6) כוח ו' (מחלקת מרגמות 81 מ"מ) - יתמקם על חבשי מתחת למוצב גונן ויסייע משם באש לכיבוש המוצבים.

המג"ד שחזר בעיצומן של ההכנות מבית-החולים, סיכם במהירות את התוכנית והציגה בפני מפקד החטמ"ד, שאישר אותה. לאחר אישור התוכנית החל הגדוד בתנועה לעבר יעדו, ובשעה 1300 לערך החל בהתקפה, בסיוע:

(א) 2 מח' הטנקים מפל"א מגדוד שריון (שחועברו ת"פ בסביבות אותה השעה).

(ב) ארטילריה שטווחה את היעדים בזמן תנועת הגדוד לשטח ההיערכות ושנתנו סיוע טוב ומדויק.

(ג) חיל-האוויר, שתקף את מוצב 8100.

(ד) בסיס-אש של תול"רים ומקלעים (מאזור מוצב גונן) שהשתלב יפה בסיוע הכללי.

הודות לסיוע זה - כבש גד' המ"כים את יעדיו כמתוכנן ואף קידם פלוגה מכוחותיו מזרחה על הציד המוביל לרזיה. במקביל לחימה על מוצב 8100 התקדם צמ"ח והתחיל להכשיר דרך מחברת משטח-ללא אל דרך הפטרולים הסורית. בעוד הצמ"ח עוסק במלאכתו ולאחר שגדוד המ"כים כבש את מוצב 8100, נפתחה עליו אש שטוחת-מסלול ואש תלולת-מסלול, בעיקר מאזור רזיה. כיוון שצ"ח החל מ"פ המסייעת של גדוד המ"כים להפעיל לעבר רזיה את מרגמות ה-81 מ"מ של הגדוד. כך טווח לשם סלילת תותחי 155 מ"מ. אש זו שיתקה אמנם את אש המרגמות והנק"ל של הסורים, אך לא את אש הארטילריה הסורית שהמשיכה להפגיז את הכוח.

שלבי הביצוע

א. ביום ר' 9 יוני 1967 שעה 08:50 הגיע רס"ן יפ"ח חיים למושב דישון והודיע לסמג"ד סרן אורי ירון (ודיסלבסקי), בחיות המג"ד בבי"ח עפולה, להתייצב מיד בחורשת-טל עם כל הגדוד לביצוע "מקבת".

ב. סמג"ד - בשלב זה צלצל אלי סגן אויר לוי ע. קמ"ן גולני והודיע לי להתקשר מיד אל מח"ט החטמ"ר 1. התייצבתי אישית במשטרת נבי-יושע כשבמקביל נשלח יחד הגדוד לצומת נבי-יושע-קרית שמונה בפקוד סרן מטיאש הרברט ממשטרת נבי-יושע. התקשרתי עם מח"ט החטמ"ר והוא הודיע לי לפגוש אותו בכניסה לחולתא ובמקביל הובאו המ"פים לתצפית על גג משטרת נבי-יושע לתצפית אחרונה על מבצע "מקבת". בפגישתי עם מח"ט החטמ"ר בצומת חולתא, הוא הודיע לי לבצע מיד את "מקבת". אמרתי לו כי מאחר והתכנון הוא ללילה אבקש שהות לתכנון יום, עליתי למשטרת נבי-יושע ובצעתי תכנון אחרון. באותו שלב הגיע המג"ד מביה"ח. לאחר סכום התכנון והצגת התכנית למח"ט נענו החטמ"ר לביצוע המשימה, כששטח הכינוס הוא בגונן. למרות הציר החסום ע"י גדוד זחל"מים מחטיבת מילואים שנע עד להבות הבשן והסתובב חזרה, הצליח הגדוד להתרכז בשטח הכנוס. לרדת מהאוטובוסים ולנוע לעבר היעדים. המרגמות מוקמו לפי התוכנית והכוחות החלו לנוע לפי התוכנית.

ג. מג"ד - תוך כדי העליה ומעבר דרך מוצב גונן קשרתי קשר עם מ"פ דני מהחטמ"ר שהיה מפקד המוצב ושאלתי אותו מה הם הכלים שברשותו שיכולים לסייע לנו. תשובתו היתה: יש לי 4 קנים 81 מ"מ + כתת תול"ר". פקודתי היתה "טווח את המרג' לעבר מוצב 8100", ובמקביל התפנו המרגמות שלנו עבור כח ג' רד' בשלב ג'. בהמשך תנועתי קבלתי הודעה כי בדרך אלי כח טנקים שאת גדלו לא ידעתי. ראשון התייצב לפני גיפ סיור והודיע כי פלוגת טנקים אמ"ד איקס בדרך אלי. הוריתי לו שיתקשר עם המ"פ ויודיע לו להגיע למוצב גונן אלי. תוך 5 דקות התייצב המ"פ. עצרתי את הכח בעליה לפי פקודת מח"ט החטמ"ר שבה נאמר לי לצאת להתקפה רק לפי אשור נוסף. השהות עד קבלת הפקודה הסופית נוצלה לתאום בין פלוגת הטנקים לגדוד ומוצב גונן.

ד. התוכנית כפי שבוצעה

כוחות ומשימות לא השתנו בעיקרן לעומת המתוכנן פרט ל:

(1) פלי הטנקים פוצלה לשניים כאשר 2 מח' בפקוד המ"פ עלו למוצב ובחיפוי ההדדי הגיעו דרך ציר תנועת החי"ר לעבר מוצב 8100.

(2) שתי מח' טנקים הוקמו בנוטרה לסיוע לעבר מוצבים 7190, 7191.

(3) מח' 81 מ"מ של הגד' ניתנה כסיוע לכח ג' בשלב ב' ובשלב ג' לכח ד'.

(4) המק"כים לא נשלחו לעמדה המתוכננת ובמקומם נשלחו הטנקים, והם הוצבו על מוצב גונן לאותה משימה.

(5) התול"ר היחידי של הגד' הוצב גם הוא במוצב גונן, לפיצוח עמדות במוצב 8100.

(6) הנמ"ג החל בטווח ותוך כדי זווית קודמו הטנקים לעמדות. מוקמה מח' המק"כ וקודמו כוחות החי"ר בצירים שנקבעו. תוך כדי תנועת הכוחות קבלתי הודעה ממח"ט החטמ"ר כי אני יכול לקבל סיוע ארטילרי ואוירי. הארטילריה טווחה למוצב 8100, וכמו כן, תוך תנועת הכוחות הוכנסו זוגות מטוסים בשלושה יעפים נפלט הצליפה כאשר הכוחות היו כבר קרובים להערכות.

(7) כל הכוחות פעלו לפי התוכנית למרות ציר התנועה חקשה של כח א' לכח ב'.

סכום "מקבת" (הקרב ברמת הגולן) - גדוד מ"כים

(פעל ת"פ חטיבה 3)

1. המשימה - לחוות הטעיה למבצע "מקבת" בחרי הגולן תוך כבוש מוצב 8100 - 7191, 7190, ותארגנות בהם להגנת, וכוננות לטיחור הכפרים: עורפיה רעין מאמון לפי פקודה.
2. ידיעות: עיין מרשם קרב.
3. הכוונה: גדוד מ"כים יכבוש את מוצבי 8100, 7190, 7191, יחסום לעבר מזרח ותארגן להגנה תוך כוננות לטהור הכפרים עין מאמון ועורפיה.
4. השיטה: התקפת לילה בשני צירים: מצפון מזרח תוך חסימה מזרחה ומדרום מערב, ובסייע מ"ג 5 שלבים:
5. שלב א - מיקום הנמיג ותנועת הכוחות להערכות.
6. שלב ב - כיבוש מוצבי 8100, 7191 וחסימה לעבר מזרח.
7. שלב ג - כיבוש מוצב 7910 ותארגנות להגנה.
8. שלב ד - קיפול חסימה לעבר מוצב 8100 וכוננות לטהור הכפרים: עורפיה רעין מאמון.
9. כוחות ומשימות:
10. כח א - פל"א רב' תכבושנה את מוצב 8100 ותארגנה בו להגנה.
11. כח ב - פל"ב מיוחדת תשתלט על הכתף המזרחית למוצב 8100 ותחסום את ציד "חרחור".
12. כח ג - פל"ג תכבוש 7191, תתארגן בו להגנה ותהיה בכוננות לטהור הכפר "עורפיה".
13. כח ד - פל"ד תכבוש את מוצב 7190 ותתארגן בו להגנה.
14. כח ה - מח"מק"כ תתמקם על רכב מוצב "גונן" ותסייע לכיבוש מוצב 8100.
15. כח ו - מח"מרג' 81 מ"מ תתמקם על הכביש מתחת למוצב "גונן" ותסייע לכבוש המוצבים.

7. מנהלה:

א. תד"לים: בפקוד מ"פ מפקדה ורס"פים בכוננות לדחיפה בין גונן ללהבות הבשן.

ב. תאגיד מפוצל: חוליה עם כוח א' וחוליה בצומת גונן.

8. שליטה:

א. רשת פקוד הכוללת את כל הכוחות.

ב. רשת סיוע למרג' 81 מ"מ ובאנדי"ם.

ג. זיהוי כוחותינו - פנסים ירוקים.

ד. הסיסמא: "מערת-שמשון".

תוך כדי תנועת הפלוגות, החלו צלפי האוייב לפגוע בכוחותינו. למרות האש המדויקת והפלת הנפגעים הכוחות נעו לפי חמשימות, פל' ג' ד' תפסו בערך את מקומן. פל' א' ב', שהיו צריכות לחדור פנימה עד מערבה לעיר, התקדמותן היתה אטית יותר עקב אש הצלפים. המצב עד כאן היה שפל' ג' ד' א' נמצאו מבחינה טופוגרפית במקומות שולטים, ופל' ב' בהתקדמותה נתקעה במקום נחות בסביבת בית הקברות. כל אחת בגזרתה החלה לטהר את קוניה החתנגדות בהתאם למצבים. בסביבות שעה 12:00 קבלתי הודעה ממ"פ סגן דב על כ-10 נפגעים ושאר הצלפים חזקה עד כדי חסר אפשרות להתקדמות, אם כי מעשו מאמצים להתקדם. אני ועוד פל' בא"ח התקדמתי לעבר פל' ב', לאחר מסי' מפגשים קודם לכן עם פל' ב', מתוך רצון להכניס את פל' בא"ח לעבור את ב' באגוף ימני (ממזרח) ולהתקדם בחיפוי פל' ב'. במעמד זה החלו צלפי האוייב לפגוע גם בנו. התקדמנו על פני קוניה החתנגדות, כשתוך כדי הקרב אני מקבל דיווח על התקדמות לעברי, וזאת אישית ממ"פ ב'. חסמנו הפתח והורינו להם לעצור, אבל מאחר ואחד היה חנוש, הומת במקום, חיתר תפסו מחסות. בנתיים כאשר חזרתי לעבר מ"פ בא"ח לתת לו את ההוראות לעלות מעל פל' ב', נפצעתי. מרגע זה התקשרתי עם הסמג"ד שהיה עם פל' ג', ד' ממזרח ומעל, והוריתי לו לרדת למפגש שחיה ברור לשנינו כדי למסור לו הנחיות ושימשיך את הפעולה. הסמג"ד ירד, קבל את חפיקותיו וחלל בביצועו. בחוזרי אל נקודת המפגש, בהתאם להוראות הסמג"ד, קבלתי דיווח מפל' ג' על נפגעים מרובים ובמצב קשה, ומאחר שאש האוייב חזקה ומדויקת, יש להביא חל"מ. במקביל קבלתי את ההודעה מפלוגה א'.

הוריתי לפלוגה א' לפנות מיד את הנפגעים בכוחות עצמם, ובמקביל החרמתי חל"מ עם מרגל 81 מ"מ. העמסתי עליו את הד"ר עם עוד אלונקאי וזנו לפל' ב'. הגענו לפל' ב', ואז החל חמ"פ סגן יהודה טוכגיר בעזרת הד"ר לפנות את הנפגעים. קבעתי את עמדת הפיקוד בשלב זה בקצה העליון של בית הקברות. להלן ההוראות שנתתי:

א. פל' ב' - לאחר גמר ההתארגנות ופינוי הנפגעים תתקדם ותתפוס את שלשת הבתים הנמצאים מלפניה, זא צפונה מערבה לה.

ב. פל' ד' - המשיך להתקדם לעבר המצוק האדום השולט על כל הכפר, תטהר בדרך חולית צלפים ותתמקם שם להגנה.

ג. פל' ג' - תנוע מיד לעבר הגבעה מזרחה למצוק של פל' ד', תסרוק את השטח מחוליית צלפים ותתמקם שם להגנה.

ד. פל' א' - תמשיך להתקדם ולטהר את שורת הבנינים העליונים הצפוניים של שכם עד לבנין עם העמדים.

ה. פל' מסייעת - תנוע ממקום ישר מערבה דרך העיר בין פל' א' מימין ופל' ב' משמאל ומלפנים ותשתלט על שלושה בנינים הנמצאים מזרחית ממקום פל' ד'.

ו. פל' בא"ח - תנוע מאגף שמאל מתחת לבית הקברות עד שתמצא במקביל ומתחת לפלוגה א' ותתמקם שם תוך כדי טהור הציר שלה.

ז. פל' מיוחדת - תנוע מיד לעבר נקודת המפגש היכן שהאוטובוסים נמצאים ותאבטח את האוטובוסים, וכל זאת עד החשכה, מאחר שקבלתי הוראה ממח"ט חטיבת שריון להפסיק תזוזות עד החשיכה. הפל' החלו בתנועה תוך כדי התקלויות בחוליות צלפים, אותו השמידו, והתמקמו במקומותיהן עם חשיכה. יש לציין שפל' מיוחדת נעה שלא בהתאם להוראות יותר פל' מסייעת והתמקמו לידה. בשמעי על כך החלטתי לצרף את הפלוגה המיוחדת עם מ"פ מסייעת סרן ישעיהו רייזמן, עקב חשיכה קבלתי הוראה ממח"ט חטיבת שריון לנוע אליו אישית על מנת לקבל הוראות. נעתי אליו מיד וקבלתי הוראה להפסיק האש ולהתמקם היכן שאני ממוקם למשך כל הלילה.

בצעתי ההוראה ותוך כדי הלילה המשכתי לפנות נפגעים וגם ציידתי את כל הפלוגות בתחמושת, מים, מזון ותוספת של תחבושות אישיות. עם בקר קבלתי הוראה מחמ"ט להעביר את חלק הכבוש ע"י למח"ט חטיבת שריון אחרת ולנוע מיד עם כוחותי לעבר פילון.

הערות: א. יש לציין שתוך כדי מהלך הקרב חמ"ט התקשר עם סגן ראש העיר לצורך כניעה, וכתוצאה מזה קבלתי פעמים מספר הוראות להפסיק האש, אך אש הצלפים לא פסקה. הוראותיו היו לירות אך ורק למקור האש בלבד ולא לפגוע באזרחים.

ב. בקרב זה היו מספר גילויי התנדבות לרוץ תחת אש בשטחים פתוחים לקראת כוחות, ופינוי נפגעים של החיילים והמפקדים. קשה לתאר במילים מעשים אלו, אך הם יועברו בנפרד כהמלצות לצל"שים.

(-)

משה יוסף, סא"ל

מפקד גדוד מ"כים

סיכום פרגול צפון (הקרב בשכם) - גדוד מ"כים

1. בתאריך 6 ביוני 1967 בשעה 12:00, נתקבלה הודעה בביריה לנוע עם כל הגדוד לעבר עפולה ומשם המשך הוראות להמשך תנועה לעבר ג'נין.
2. אני ועוד קב' סיור והמקודות נענו קדימה עם המח"ט. נפגשתי בשעות אחה"צ ליד ביי"ח עפולה ומשם זזנו לעבר ג'נין לקבוצת פקודות, הגדוד נע בעקבותינו בפקוד חסמג"ד, חגיע למפגש בעפולה והמשך לעבר ג'נין במסגרת החטיבה.
3. ב-7 במני בשעה 01:00 קבלתי פקודה שעלי לחשתלט על מרחב סלפית ולהבטיח את מעבר חט' שריון מבלי לבצע אף משימה.
4. באותו יום בשעה 06:00 קבלתי פקודה לרוץ אחרי חט' שריון לעבר תובאס ולהיות אתה עד לפקודה חדשה. כל התט' הזרה צמונה.
5. לאחר מפגש עם מח"ט חטיבת שריון התרשמתי שאין הוא מעוניין להכניס את הגדוד לפעולה באף אחד משלבי ההתקדמות. כתוצאה מזה בקשתיו לפחות להכניס אותי לטהור העיר שכם, כאשר כוחות החט' יגיעו לשם. נאמר לי על ידו שחלק מהחט' נמצא במגע עם שכם ואין בעיות, וכנראה ששכם בידו. המשכנו לנוע בעקבות החטיבה תוך תקווה להכנס לפעולה בגדה המערבית.
6. מס' ק"מ לפני הכניסה לשכם קבלתי פקודה מהמח"ט להכנס ולטהור את העיר, לאחר עיון במפה הצגתי לו שאני רוצה לטהור את האגף הצפוני הצמוד להר עיבר ומשם לפתוח בהמשך הטהור. רק לאחר שהקמ"ן החטיבתי חזק את דברי, המח"ט אישר התכנית. קבצתי את המ"פים לקב' פקודות על מפות 1:50,000 וסוכמה התוכנית.
7. לפי התוכנית הוכנסו 4 פל' ללחימה במקביל כדי להבטיח השתלטות מהירה ורק לאחר מכן להכניס את היתר לצורך, כלומר הפל' המסייעות והפל' המיוחדות, יש לציין שלאחר שהחטיבה נעה צפונה נשארה פלוגת בא"ח מבלי לקבל פקודות. הזראתי למ"פ רס"נ צבי פז ז"ל להצטרף אלי ללחימה זו. בשלב א' לא קבל שום משימה.
8. נענו לעבר העיר, הגענו עד הכניסה לעיר אל מול המשטרה, הכוחות ירדו והחלו בהתקדמות.

חובן צבי (הרש, מנדל) ז"ל

"יהי זכרו ברוך"

כותבים לזכרו של צבי ז"ל

סיפרו חברים לקרב, אחרי מלחמת ששת הימים: בקרב אכזרי ומר נגר צלפים בעיר ערבית, עויינת וגדולה זו (שכם) תחת אש אויב קטלנית שגבתה את מס הדמים התגלה צבי בכל עוזו. יחד עם המ"מ ומספר אנשים מהמחלקה נותק מעיקר הכוח. מצבם ככוח קטן ומבודד בלב העיר ללא קשר ועזרה מבחוץ הלך והחמיד ומספר נפגעים גדל מרגע לרגע. המ"מ ביקש מתגרב שיונק וירוץ אל המ"פ ויודיע לו על המצב ויבקש עזרה לחילוץ הנפגעים. צבי לא היסס למרות שידע את גודל הסיכון וגודל האחריות, קיפץ ממחסה למחסה ונע קדימה תחת אש צלפים מדוייקת. בדרך אל מול האש הכבדה והמתנכלים לחייו, נכון לסכן את חייו ובליבו אין פחד, חרק המחשבה להגיע ולהציל ולהודיע למ"פ ולחלץ את חבריו. צבי ביצע את משימתו תוך גילוי אומץ לב כל יתואר דביקות במשימה. לאחר שהודיע למ"פ יצא בחזרה אל המחלקה בידיעה: "זקוקים לי שם". כשנקראנו צפונה לקרב על הזרמה, שוב התבלט בנכונותו להיות הראשון, לעזור ולסייע לחבריו. וכך נפגע צבי ברסיס המוות. וכך מצא את מותו.

צבי הגיע אלינו לקורס המ"כים מייד התבלט ביכולתו האישית וברצונו העז להיות בין השובים שביניהם. החיילים אהבו את פשטותו ונכונותו לעזור ולעודד אף ברגעים שהיה קשה לו עצמו. אנו מפקדים הבחנו מיד בתכונות הבלטות ותמיד ידענו כי ניתן לסמוך עליו בכל.

בן אהב ונותן הכל למשפחתו בלבד שיהיה טוב בבית. היתה לו נפש עדינה ואוהבת, ומי ששהה במחיצתו ידע להכירו ולהעריכו מתוך התחושה ומתוך המילים שאמר, מתוך הבעת פניו, ומבט עיניו החולמני. במלחמה על כיבוש שכם למדתי להכירו טוב יותר, הוא היה גבר.

לפני העליה לרמה טילפן הביתה והודיע לאימו שנלחם ויצא בריא ושלם וביא עמו צעצוע לאחיו הקטן עליו לא פסק לדבר, כל כך אהב אותו.

יהי זכרו ברוך.

גליון לוחם

חטיבת גולני

לוחמי "גולני"

שני חזו הקרבות, אני בזה ומאזיד להרץ מאוכזב יל יחזק לב, כוונת הלחימה המפולגת, הדבקות והעיקיח המידת ונשוח-הלוחמיים, ייר בכוחו גברנו על הנויב המערכה הכבדה.

מיוסו רבו וקטנו והסלו על החיבתנו והח עמדתו הכילן, כל סוקרינו וויילינו עשו את כל הנדרש מהם ולמקלה מזה.

בקרבנו עזיח וקצרים הקטו לוחמינו את מרכיבו המבוצרים לול והנויב הסורי, אשר במד הנסיו רבות איסו על בוחון יי ובי הגליל העליון ואן נוסדו לוחז קרו קמיצה לחסוערוו הנויב על מדינת מיראל, במגמה להחמיבה. ביאורי ול - שוד, ול - עזזיאן, כודג' גביל, מונות ובניצא ודומיהח, מואחו ונכבטו בידי לוחמינו, בקרבות - ובקיה פמואריח, ומעטינו כטוחו בתולדות מלחמו העולמי.

לא עמדו לו לנויב הסורי יחוננוהיו הטונוגרמיים, והיוז הזר המוככל ונפיתן לו ביד רחבה, ביאוריו החזקים והמפוריט היטב, אשר הוכנו במדן לנפיו רבוו על מנו להכחידנו. בכוחנו כי - רב גברנו עליהר יכנו יחוד עם יחידות אחרות של צה"ל סלחמו עמנו על כבוט רשנו הגולן.

יחד עם גודל הנאחון נזכור את חללי החטיבה אשר לחמו כאריות במערכה נגד האבא הירדני ג-לם ונגד הצבא הסורי, ב-רמז הגולן.

בביקורו בחטיבה לאחר תוח המערכה איין זאת הרמטכ"ל בוארו - "חטיבת גולני נחלה חלק נכבד בקרבנו והכריעו את גורל העליונה. הקרבות ינייהלה החטיבה היו מהקסיו ביותר טניחל וויל רגליה במערכה זו, בכל החזיתות והיו ניאחה בהם כמאוחו, למי מיטב התטורה של "גולני". רק כדור רואיו מקרוב את הביצוריו והכונקרים של הנויב, אמסד להבין איזו מסימה קחה הוסלה על "גולני". כל מה ואיפינו מכו התאמת במלוחו-וכל והכבוד".

מפיק החטיבה

אלה שכאן לא ידעו טוב

אם לשחוק או לצעוק,

רק השתיקות צועקות מעצמן

הם ישנם בליבם של כולם

הם ישנם ויהיו לעולם

בחירור הנפלא,

בצדורות המקלע

בשתיקה ובבכי החם.

שום זיכרון לא יסלח

שום שיכחה לא תמחוק

שום אהבה לא תגליד עם הזמן.